

Odyssey 'Round the World

projekt, studeni – prosinac 2020.

Centar za helenske studije Harvardovog sveučilišta u studenome je i prosincu organizirao projekt pod nazivom *Odyssey 'Round the World*. Cilj projekta bilo je snimanje jedinstvenog recitala Homerove „Odiseje” u izvedbi studenata i predavača klasičnih jezika te glumaca iz čitavoga svijeta. Pojedinom sveučilištu odnosno glumačkoj družini bilo je dodijeljeno po jedno pjevanje epa, koje su zatim morali izrecitirati i snimiti. Završene snimke premijerno su prikazivane na platformi *YouTube* u razmaku od sat vremena i uz mogućnost istovremenog komentiranja s ostalim gledateljima.

U samom procesu snimanja poželjno je bilo isticanje poveznica između „Odiseje” i kulture zemalja sudionika, primjerice kroz scenografiju ili jezik izvedbe, a poticalo se i kreativno izražavanje, kroz kostimografiju, rekvizite, sviranje instrumenata, kreiranje pozadinskih prezentacija ili glumu; u jednoj su izvedbi glumačke uloge čak preuzeli kućni ljubimci.

Većina sudionika recitirala je na engleskom ili starogrčkom, no to nije bilo sve. Segment devetog pjevanja izveden je na čičeviju, jednom od službenih jezika Malavija. Jedanaesto, pak, pjevanje pruža pravo lingvističko bogatstvo: čitavu paletu jezika koji se upotrebljavaju u Mozambiku. Uz navedene jezike našli su se tu i američki znakovni jezik, zatim latinski, talijanski, francuski, ruski, ukrajinski, novogrčki, mađarski, turski te kineski, ali i hrvatski. Naime, studenti i profesori Odsjeka za klasičnu filologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu također su dali svoj doprinos projektu.

Dvanaestero sudionika, redom Neven Jovanović, Ružarijo Lukas, Petar Stjepan Soldo, Katarina Radić, Marta Kontić, Luka Šop, Nikola Sutarić, Josip Parat, Petra Matović, Teo Radić, Ana Katarina Gorički te Veronika Kralj, zajedničkim su snagama obradili XXIII. pjevanje „Odiseje”. Profesor Jovanović za tu je prigodu sastavio poseban prijevod prvih stihova pjevanja u hrvatskim šesnaestercima. Osim toga, koristio se i hrvatski prijevod Tome Maretića, napisan 1882. u daktilskim heksametrima. Latinski prijevod Bernarda Zamanje iz 1777, također u heksametru, poslužio je kao zanimljiva poveznica između „Odiseje” i hrvatske latinističke tradicije, a skandiralo se, naravno, i u originalu.

Snimanje se odvijalo na različitim lokacijama: na užurbanom Dolcu u samom centru Zagreba, u Hrvatskom institutu za povijest, pod sjenicom parka Maksimira, ali i u toploj atmosferi vlastitoga doma. Izvedbe su bile popraćene raznovrsnim likovnim obradama Odisejevih pustolovina, među kojima su se našli i slika Bele Čikoša Sesije „Odisej ubija prosee”, Lorrainov prikaz Odisejeva odlaska sa Sherije

te interpretacija Odisejeva boravka kod nimfe Kalipso Hendricka van Balena. Prikazana je i Odisejeva špilja na Mljetu, otoku koji prema pučkom vjerovanju predstavlja upravo Homerovu Ogigiju, a na ep su nas mogli podsjetiti i mali pozadinski rekviziti, poput slike ili modela lađe, figurice trojanskog konja ili plakata izložbe „Odisej ponovno plovi”. Odisejev i Telemahov dogovor o ubijanju prosaca uprizorila je kratka lutkarska predstava, a rezultat tog dogovora prikazao je nešto drugačiji videouradak Helene Cuculić i Anje Iveković-Martinis, koji je obrnuo uloge Odiseja i Penelope. Tako je upravo Penelopa bila ta koja je morala napeti luk i ubiti proskinje „Odiseje”. Naposljetku, svoj je put do Harvarda našao i pas prof. Tea Radića, koji će vam veselo mahnuti repom.

Unatoč velikom trudu koji su sudionici uložili u realizaciju tako opsežnog projekta, smatram da konačni rezultat neće zainteresirati širu javnost. Jedan od razloga je nepraktičnost snimki za korištenje. Govorilo se na mnogo jezika, uglavnom bez popratnog prijevoda na neki univerzalno razumljiv jezik, a i samo je sučelje pomalo nezgodno za brzo snalaženje. Osim toga, suvremenog korisnika opterećuje pomisao da će morati posvetiti svoju pozornost sadržaju koji traje čak trideset minuta. Pomnoži li to s 24, koliko je pjevanja „Odiseje”, naš je gledatelj već kliknuo na nešto primamljivije. Postoji, ipak, potencijal za poboljšanje iskoristivosti i popularizaciju materijala kroz pridruživanje teksta snimkama i stvaranje interaktivne mrežne stranice. Stranica bi već samim vizualnim oblikovanjem bila privlačna većem broju ljudi, a publiku bi se moglo rasteretiti i razlamanjem pjevanja na kraće komade. Ipak, sadržaji se i ovako mogu prilagoditi za korištenje u nastavi književnosti ili grčkoga, što bi doprinijelo uvažavanju različitih tipova učenja te slušateljima pokazalo jedan malo drugačiji, življi svijet grčke epike.

Snimke, objavljivane u razdoblju od 8. do 9. prosinca 2020, mogu se pronaći na *YouTube* kanalu *The Center for Hellenic Studies*, točnije na sljedećoj poveznici: <https://bit.ly/3vTIoco>.

Marta Kontić